Aż po horyzont. Wystawa poświęcona dziedzictwu Mongolii

2026-11-23

Jak wygląda życie na bezkresnych mongolskich stepach? Jakie tradycje i wierzenia kształtowały kulturę tego kraju i co pozostało z nich do dziś? Odpowiedzi na te pytania przyniesie wystawa czasowa „Aż po horyzont. Szlakiem dziedzictwa Mongolii”, którą od 28 listopada będzie można oglądać w Domu Esterki, będącym częścią Muzeum Etnograficznego w Krakowie. Ekspozycja zaprezentuje wyjątkowe zabytki z muzealnej kolekcji, przybliży historię jej powstania i pozwoli odkryć bogactwo mongolskiego dziedzictwa kulturowego.

Wystawa „Aż po horyzont. Szlakiem dziedzictwa Mongolii” będzie prezentowana od 28 listopada 2026 roku do 5 września 2027 roku w Domu Esterki przy ul. Krakowskiej 46. Wernisaż odbędzie się 27 listopada o godz. 18.00 w Ratuszu na Placu Wolnica 1.

Wystawa czasowa „Aż po horyzont. Szlakiem dziedzictwa Mongolii” będzie poświęcona jednej z najstarszych i najbardziej wyjątkowych części zbiorów Kolekcji Kultur Pozaeuropejskich Muzeum Etnograficznego w Krakowie – kolekcji pochodzącej z terenów Mongolii. Jej podstawy tworzyli wybitni badacze i podróżnicy, tacy jak Władysław Kotwicz, Jan Petschl czy Julian Talko-Hryncewicz. Ostatni z wymienionych – lekarz, antropolog i pionier badań nad kulturami Mongołów i Buriatów – odegrał kluczową rolę w powstaniu Muzeum Etnograficznego, opracowując m.in. koncepcję naukową placówki. Dzięki jego zaangażowaniu i wizji, obok kolekcji polskich i europejskich, w zbiorach pojawiły się także przedmioty dokumentujące życie i tradycje odległych społeczności, w tym mieszkańców Mongolii. Jako członek Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Etnograficznego aktywnie wspierał działalność instytucji i jej dyrektora, a późniejszego patrona, Seweryna Udzieli, którego był bliskim współpracownikiem i przyjacielem.

Wystawa pozwoli zarówno prześledzić początki kształtowania się muzealnej kolekcji, jak i przyjrzeć się dziedzictwu kulturowemu Mongolii w perspektywie historycznej. Przedmioty codziennego użytku, obiekty sztuki oraz eksponaty związane ze sferą religii ukażą bogactwo tradycji i obyczajów, które już na przełomie XIX i XX wieku fascynowały badaczy i podróżników. Na wystawie nie zabraknie również wątków współczesnych, które będą stanowiły pomost między tym, co dawne, a tym, jak obecnie kształtuje się mongolska tożsamość. Będzie to nie tylko podróż w głąb mongolskiej kultury, lecz także przypomnienie początków naszej instytucji i idei, która towarzyszyła jej od chwili powstania – idei budowania mostów między kulturami i zachowywania ich różnorodności dla przyszłych pokoleń.

Ekspozycja przybliży kulturowy fenomen Mongolii – kraju bezkresnych, surowych stepów i monumentalnych przestrzeni, gdzie wolność nomadycznego życia spotyka się z burzliwą historią. To tutaj narodziło się najpotężniejsze imperium świata, stworzone przez Czyngis-chana, a jego dziedzictwo do dziś definiuje tożsamość narodu. Mistyka mongolskiej ziemi wyraża się w jej duchowości – z jednej strony w głęboko zakorzenionym rodzimym szamanizmie, którego wyznawcy czczą Wieczne Błękitne Niebo, z drugiej zaś w tradycji buddyzmu tybetańskiego, którego historia w Mongolii sięga XIII wieku.

Mongolska kolekcja Muzeum liczy 165 eksponatów, z których część należy do najcenniejszych, dziewiętnastowiecznych historycznych zbiorów. Szczególne miejsce zajmują obiekty zgromadzone

przez Juliana Talko-Hryncewicza, wśród nich tzw. Apteczka Tybetańska, obejmująca manuskrypt oraz fiolki zawierające substancje pochodzenia roślinnego i mineralnego. Zbiór uzupełniają szkaplerze z ikonami, młynek modlitewny oraz instrumenty muzyczne wykorzystywane podczas obrzędów religijnych.

Wśród obiektów przeważają artefakty związane z buddyzmem tybetańskim: przedmioty sakralne, naczynka ofiarne, kadzielniczki, lampki oliwne, obrazy typu *thangka* oraz instrumenty liturgiczne. Kolekcję uzupełniają nieliczne obiekty o charakterze osobistym, takie jak tabakierki, ozdoby uprzęży, krzesiwa czy przenośne relikwiarze gau.

Istotnym uzupełnieniem ekspozycji będą materiały filmowe pozyskane przez Muzeum w ramach współpracy z Konsulatem Generalnym Honorowym Mongolii w Krakowie oraz władzami Prowincji Arkhangai. Filmy pokażą współczesne tradycje mongolskie, pozwalając spojrzeć na dziedzictwo tego kraju z perspektywy jego mieszkańców. Dzięki nim na wystawie wybrzmi autentyczny głos samych Mongołów – ich opowieść o kraju, kulturze i tradycji, stanowiący ważne dopełnienie kuratorskiej narracji.